

Мотивація навчальної діяльності

Сьогодні ми розпочинаємо вивчення нового розділу з історії раннього Нового часу «Українські землі наприкінці 17-х років 17 ст. на початку 18 ст.

Вивчення нового матеріалу

Хронологічний ланцюжок

Основні дати:

16 вересня 1657 року – обрання гетьманом І.Виговського;

1657-1659 рр – гетьманування І.Виговського;

Травень 1658 р – анти гетьманське повстання, доба «Руїни»;

16 вересня 1658 рр – Гадяцький договір;

8-9 липня 1659 р – Конотопська битва;

Робота з термінами

Громадянська війна – форма політичної боротьби, що являє собою збройну сутичку між класами, соціальними групами, націями задля досягнення повноти державної влади.

Руїна – термін, яким позначають процес занепаду й спустошення України під час громадянської війни, гостро боротьби старшини за владу й постійної агресії сусідніх держав.

- На новообраного гетьмана, який повинен був обійняти цю посаду після смерті Хмельницького, покладалося важливе завдання — ліквідувати соціальне напруження в українському суспільстві й продовжити боротьбу за національне визволення українських земель та об'єднання їх в одній державі. Ще за життя Б.Хмельницького старшинська рада винесла ухвалу про передачу влади після смерті гетьмана його 16-річному синові Юрію. Однак після смерті Б.Хмельницького ситуація змінилася. 16 вересня 1657р в Чигирині відбулася Старшинська рада, на якій гетьманом до повноліття Ю.Хмельницького було обрано генерального писаря **Івана Виговського**, а в жовтні козацька рада в Корсуні призначила його повноправним гетьманом.

Робота з картою

Постать І. Виговського в історії України посідає особливе місце. Він фактично перейняв гетьманську булаву з рук Б. Хмельницького. Очолюючи Генеральну військову канцелярію, Виговський мав не одну нагоду довести свою вірність розпочатій справі визволенню України. Він знав багато державних таємниць, був знайомий із багатьма іноземними політичними діячами, брав участь у всіх походах гетьмана. Походженням та освітою він теж відповідав вимогам державця високого рангу: походив із православного шляхетного роду на Волині, освіту здобував, очевидно, у Києво-Могилянському колегіумі, мав військовий і політичний досвід. Проте чимало козаків не любили Виговського, називали «ляхом», дорікаючи йому за шляхетське походження.

«Реальними ж причинами — погіршення... становища держави, посилення соціального протистояння в суспільстві, боротьба окремих елітних груп за владу, слабка підтримка ідей спадкової монархії тощо. ...Численні помилки лідерів, втрата українською державою підтримки народу, посилення агресивних втручань з боку сусідніх держав призвели до катастрофи — поразки Української національної революції».

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

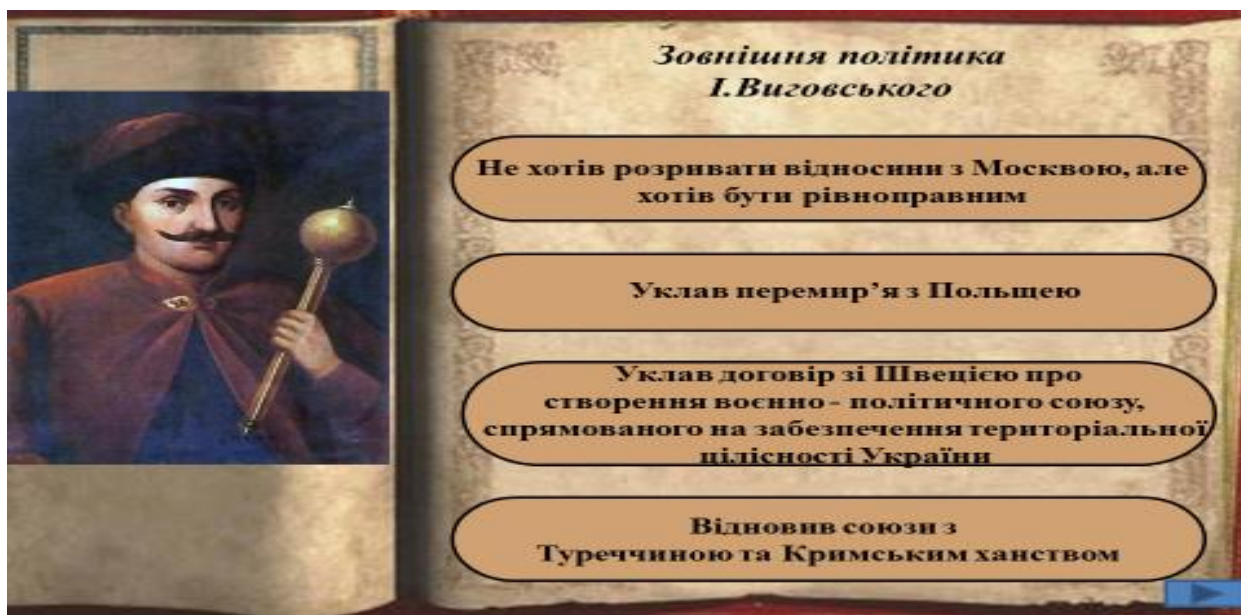
https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Політика Івана Виговського	
Зовнішня	Внутрішня
<ul style="list-style-type: none"> • Підтримує союзницькі відносини зі Швецією і Трансильванією, Кримським ханством та Московською державою. • В боротьбі з антигетьманськими виступами шукав підтримки за кордоном. 	<ul style="list-style-type: none"> • Відкинув ідею спадкового гетьманату. • Спирався на шляхту та козацьку старшину, позиція яких за його гетьманування значно посилилася. • Нехтував інтересами простих козаків, селян і міщан. Це призвело до зростання масового невдоволення й соціального вибуху

Робота з підручником: 118-120

Заповнюємо таблицю

Прорахунки гетьмана призвели до того, що з жовтня 1657 року в Україні розпочалися козацькі заворушення, які очолили — полтавський полковник Мартин Пушкар та запорозький отаман Яків Барабаш. Ці виступи підтримувалися Москвою, звинувачуючи Виговського у зраді та у зносінах з Польщею, а самі претендовали на гетьманську булаву. Для придушення повстання Виговський використовує кримських татар і розплатився за допомогу дозволом брати ясир із Полтави. Зібравши 20-тисячне військо, Виговський переміг повстанців, бої були у травні-червні 1658 р. Між прихильниками та противниками гетьмана. Ці події започаткували період громадянської братовбивчої війни, в Україні називають добою Руїни.

Внутрішня політика

І. Виговського

Орієнтувався на інтереси старшинської верхівки та української козацької шляхти

Надавав велику кількість землі у володіння православних монастирів, української шляхти і козацької старшини

Привілеїв не мали незаможні козаки і селяни — це призвело до зростання масового невдоволення й соціального вибуху

Зазнав невдачі в боротьбі з антигетьманськими виступами власними зусиллями, звернувся по допомогу до Москви

Гадяцькі пункти

- утворення великого князівства Руського.
- законодавча влада мала здійснюватися депутатами від усіх земель
- виконавча влада зосереджувалася в руках гетьмана, який обирався й затверджувався королем
- Україна зберігала судову й фінансову системи
- армію 30 тис. козаків і 10 тис. регулярного найманого війська
- скасування уній, рівність у правах католицької та православної церков
- заснування шкіл, гімназій, колегіумів, університетів

Річ Посполита за Гадяцьким договором 1658 р.

Масштаб 1:20 000 000
(у 1 см 200 км)

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Руйнівні процеси для України мали свої конкретні причини:

- відсутність загальнонаціонального лідера, який міг би продовжити справу

Б. Хмельницького після його смерті;

- глибокий розкол серед української політичної еліти з питань внутрішньої та зовнішньої політики (щоб зберегти свої привілеї та ввести кріпацтво,

частина української шляхти орієнтувалася на допомогу Росії, інша - Польщі);

- егоїстичність козацької старшини, її нездатність поставити державні інтереси вище від вузькокланових та особистих;

- перетворення українських теренів на об'єкт загарбницьких зазіхань Росії, Польщі, Османської імперії та Кримського ханства внаслідок внутрішньої міжусобної боротьби.

Синтез думок

- Назвіть основні здобутки і прорахунки І. Виговського
- Які наслідки мав Гадяцький договір?
- Порівняйте умови Березневих статей та Гадяцького договору.

Домашнє завдання:

- * Прочитати §18;
- * Записати внутрішню і зовнішню політику гетьмана;
- * Скласти історичний портрет гетьмана Івана Виговського;
- * Повторити тему «Морські походи козаків».

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіху у навчанні!